

การเมืองใหม่: ประชาธิปไตยศีลธรรม

ดร.บวร ประพฤติดี

บทนำ

ประชาธิปไตยเป็นทุนทางสังคมวัฒนธรรมและจริยธรรม สังคมตะวันตกได้พัฒนาระบบประชาธิปไตยและสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่เป็นหลักจริยธรรม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมการเมืองตะวันตกเพื่อกำหนดระบบการปกครองบ้านเมืองที่ดีประชาชนได้รับประโยชน์จากการเมืองแบบประชาธิปไตย กรอบแนวคิดประชาธิปไตยแบบทุนของตะวันตกได้ส่งออกไปทั่วโลกผ่านระบบการศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการสร้างชาติและสังคมประเทศไทยก็ไม่มีข้อยกเว้น

โจทย์ที่ตั้งคือกว่า 76 ปี ของการพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทย เราเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยแบบทุนนิยมของประเทศตะวันตกที่เราลอกเลียนแบบมามากน้อยแค่ไหน เพียงพอแล้วหรือยัง ? ทำไมระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยมที่ลอกเลียนแบบมาไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทย ? อะไรคือตัวปัญหาของการพัฒนาประชาธิปไตยไทยและทางออกทางการเมืองคืออะไร?

ประชาธิปไตยแบบนายทุน

ประชาธิปไตยทุนนิยมเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของตะวันตกที่มีเอกลักษณ์และบริบทแบบตะวันตก กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมสิ่งแวดล้อมผ่านสถาบันการศึกษาและสถาบันทางการเมือง พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ การสรรหานักการเมืองผ่านกระบวนการคัดเลือกทั้งทางสังคม การเมืองและกระบวนการมีส่วนร่วมเชิงจริยธรรม

กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมตะวันตกจึงเป็นกลไกที่ควบคุมและไม่เปิดโอกาสให้การเลือกตั้งกลายเป็นกระบวนการซื้อสิทธิขายเสียง สรรหานักการเมืองโกงเข้าสภาและวางนโยบายของรัฐเพื่อเป็นการแบ่งผลประโยชน์ต่างตอบแทนของชนชั้นนำที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนที่เรียกว่าการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย พรรคการเมืองจะทำหน้าที่มากกว่าสรรหานักการเมืองคุณธรรมคือเป็นสถาบันพัฒนาการศึกษาทางการเมืองให้กับประชาชนและประชาชนมีบทบาทสูงในการตรวจสอบกิจกรรมการเมืองทั้งทางตรงและ

ทางอ้อม นักการเมืองที่เลวร้ายเกิดขึ้นได้แต่ตายอย่างรวดเร็วในระบบที่การตรวจสอบของภาคประชาชนเข้มแข็ง

การเมืองแบบตะวันตกเป็นการเมืองของนายทุนและกลุ่มผลประโยชน์ นักวิชาการตะวันตกผู้โด่งดังฮาโรลด์ แลสเวลล์ กล่าวว่าการเมืองเป็นเรื่อง “ใครได้ ได้อะไร เมื่อไร อย่างไรและให้กับกลุ่มใด” ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อจัดสรรทรัพยากรเพื่อสังคมจึงสำคัญสำหรับสังคมตะวันตกเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่กระบวนการตรวจสอบจากภาคประชาชนสั่งสมจนกลายเป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตยมีอิทธิพลเหนือวิถีคิดและการปฏิบัติของคนตะวันตกมาช้านาน

ดังนั้นเราจะเห็นชัดว่ากระบวนการตรวจสอบของระบอบประชาธิปไตยมีทั้งรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการเป็นกระบวนการสำคัญยิ่ง เพราะคนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ทางการเมือง มีการเข้าร่วมทางการเมืองสูงเพื่อกำหนดทิศทางเดินของรัฐบาลภายใต้กรอบประชาธิปไตยที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจการเมือง ประโยชน์สาธารณะในสังคมตะวันตกจึงถูกจัดสรรผ่านกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบทุนที่มีการตรวจสอบจากกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองและสังคม

การตรวจสอบที่เป็นทางการจะเข้มข้นมากเริ่มตั้งแต่นักการเมืองที่อาสาเข้ามารับใช้ประชาชนต้องมีคุณธรรมเราเคยเห็นนายแกรี่ ฮาท์ อดีตนักการเมืองคนดังตัวเต็งผู้สมัครตัวแทนพรรคเดโมแครตเพื่อเป็นประธานาธิบดีของประเทศ ถูกสื่อมวลชนนำเสนอปัญหาเรื่องศีลธรรมเพราะทำตัวไม่เหมาะสมเรื่องสตรีที่ไม่ใช่ภรรยา ก็ถอนตัวจากการเป็นผู้สมัครทันที อดีตประธานาธิบดีริชาร์ด เอ็ม นิกสันถูกประชาชนต่อต้านเมื่อลงจากตำแหน่งเพราะเป็นผู้นำที่ไม่ดี (Social Sanction) เป็นต้น

ดังนั้นกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยแบบตะวันตกจึงเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการเมืองในกรอบวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม การศึกษาประชาธิปไตยจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ทั้งจากภายในห้องเรียนและฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียน ในบ้านและนอกบ้านหลากหลายไม่มีสายการบังคับบัญชาควบคุมการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์และวิถีคิดของประชาชน กระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจึงทำให้ระบบการตรวจสอบทางการเมืองสามารถควบคุมความเลวร้ายของนักกินเมือง นักโกงเมืองนักเลงใหญ่ไม่สามารถเข้ารับการสรรหาในระบบการเมืองแบบนี้ได้ง่ายนัก

การเมืองไทย นายทุน ขุนศึก ข้าราชการ

การเมืองไทยแบบโคบาลตะวันตกเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มผลประโยชน์ที่ขาดคุณธรรม ระหว่างนักธุรกิจเจ้าของทุนใหญ่ที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม(Corporate Social Responsibility) นักการเมืองผู้กำหนดนโยบายจากอำนาจดุลพินิจและข้าราชการที่ขาดจิตสาธารณะร่วมคิดจัดการบริหารทรัพย์สินของประชาชนให้กับกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าว กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นชนชั้นนำใช้การศึกษาแบบตะวันตกวางวิสัยทัศน์การพัฒนาประชาธิปไตยภายใต้กรอบนโยบายการสร้างชาติให้ทันสมัยแบบไร้ปัญญาและจริยธรรมนำไปสู่กระบวนการโกงชาติปล้นแผ่นดินที่เรียกว่าการทุจริตเชิงนโยบายที่เห็นปัจจุบัน

ภายใต้กรอบของวัฒนธรรมไทยที่เน้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ผู้ปกครองจึงใช้กฎหมายและดุลพินิจเชิงอำนาจ(Discretionary Power) ขับเคลื่อนวิสัยทัศน์การพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทยให้ทันสมัยแบบฟังพามาตลอดระยะเวลากว่า 76 ปี เราจึงเห็นการเปลี่ยนผ่านของการเมืองแห่งอำนาจและผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มนายทุน ขุนศึกและข้าราชการตลอดเวลาโดยประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ(Policy Stakeholders)ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ในการบริหารและพัฒนาประเทศตลอดหลายทศวรรษของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศ

กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นบริบทสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยแท้จริงแล้วเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมสั่งการจากผู้มีอำนาจ ชนชั้นนำกำหนดนโยบายในแนวตั้งมากกว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในแนวราบที่ประชาชนคิดร่วมทำในบริบทของภาคประชาชน เมื่อเป็นเช่นนั้นนโยบายสาธารณะที่ดีจึงไม่สามารถเกิดได้อย่างเต็มรูปแบบในโครงสร้างประชาธิปไตยแนวตั้ง จะมีแต่่นโยบายของชนชั้นนำหรือกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใหญ่ที่ใช้สรรพนามว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้นเอง เราจึงเห็นกระบวนการทุจริตเชิงนโยบายจากการคิดแนวตั้งของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวตลอดมาจนปัจจุบัน

กระบวนการตรวจสอบทางการเมืองจากภาคประชาชนจึงขาดพลังเพราะการจัดตั้งองค์กรอิสระทางการเมืองเน้นการสรรหาบุคลากร การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบเป็นกรอบการคิดแนวตั้งตลอด เราจึงมีแต่ผู้ทรงคุณวุฒิจากระบบราชการที่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมอำนาจมาเป็นผู้ตรวจสอบซึ่งมีผลให้การตรวจสอบขาดพลังเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นนักการเมืองผู้มีอำนาจได้เข้าไป

แทรกแซงกระบวนการสรรหากรรมการตรวจสอบในองค์กรอิสระดังที่เราทราบกันมา ยิ่งทำให้กระบวนการนี้ไม่มีผลในภาคปฏิบัติ

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการเมืองไทย จึงเป็นการพัฒนาในกรอบแนวคิดเชิงอำนาจ ตัวอย่างเช่นพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะคัดเลือกนักการเมืองจากกลุ่มชนชั้นนำ อดีตข้าราชการ กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น และครอบครัวนักการเมือง ถ่ายทอดทายาทเป็นรุ่นๆ และผูกขาดการเมืองแบบครอบครัวและผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ตัวอย่างเช่นนักการเมืองแบบครอบครัวที่มีอิทธิพลในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอาทิ

การเมืองไทยมาถึงจุดทางตันไม่มีทางออกเพราะสาเหตุสำคัญดังกล่าวมาคือการเมืองเป็นเรื่องการใช้อำนาจดุลพินิจที่ขาดศีลธรรมและคุณธรรมเพื่อประชาชน การเมืองเป็นเรื่องส่วนตัวของนักการเมืองกำหนดนโยบายเพื่อการทุจริตเชิงนโยบาย นำเงินงบประมาณแบ่งปันเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำมากกว่าที่จะนำเงินภาษีประชาชนไปแก้ปัญหาความทุกข์ยากของประชาชนอย่างจริงจัง การเมืองเชิงอำนาจที่ขาดศีลธรรมมาถึงจุดวิกฤติเมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ยึดอำนาจประเทศไทยจากกระบวนการเลือกตั้งที่กล่าวกันว่าทุจริตครั้งใหญ่ที่สุด จนพรรครัฐบาล ไทยรักไทยถูกตัดสินโดยกระบวนการตุลาการให้ยุบพรรคการเมืองและลงโทษกรรมการบริหารพรรคดังเป็นที่ทราบกันทั่วไป

บทเรียนของการเมืองเชิงอำนาจขาดศีลธรรมคุณธรรมและการบริหารธุรกิจแบบ CEO ในระบบการเมืองของรัฐบาลไทยรักไทยและพรรคพลังประชาชนเป็นบทเรียนที่มีค่ายิ่งต่อการเกิดใหม่ของการเมืองภาคประชาชนอย่างแท้จริงที่นำโดยพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเมืองศีลธรรมที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของท่านอาจารย์พุทธทาสเรื่องธรรมะกับการเมืองธรรมาธิปไตย การเมืองเป็นหน้าที่ของทุกคน เรามาใช้หนี้แผ่นดินด้วยการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและถือว่าการสร้างบุญทำความดีทดแทนคุณของแผ่นดินแม่

ในความเป็นจริงการเมืองภาคพลเมืองได้วางต้นแบบต่อยอดความคิดท่านอาจารย์พุทธทาสเรื่องธรรมะกับการเมืองมานานแล้วในภาคประชาชนระดับรากแก้วและภาควิชาการ ตัวแบบสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาของศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสีเป็นกลไกสำคัญที่พยายามสร้างต้นแบบการเมืองภาคประชาชนจากกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผลประโยชน์หลักคือภาครัฐราชการ ภาควิชาการ สถาบันการศึกษาและภาคประชาชนรากแก้วรวมทั้งกลุ่มกลุ่ม NGO มารวมกันเพื่อ

สร้างกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดีจากประชาชนตัวอย่างเช่นโครงการสัจจะ
วันละบาท แผนสุขภาพประชาชนของคนสงขลาเป็นต้น

การเมืองใหม่คือประชาธิปไตยศีลธรรม

วิกฤติ 7 ตุลาคม 2551 ทำให้อำนาจรัฐบาลที่ขาดความชอบธรรมถึงทางตัน
ผู้นำรัฐบาลขาดปัญญาไร้สติใช้อำนาจและตันทนแก้ปัญหาการเมืองซึ่งนำไปสู่การ
สูญเสียชีวิตยิ่งใหญ่อันใหญ่ของประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง ตำรวจใช้อาวุธหนักเช่นฆ่า
ประชาชนอย่างบ้าคลั่ง มีประชาชนเสียชีวิต เสียอวัยวะหลังเลือดบนแผ่นดินแม่ที่
ทุกคนเกิดมา ประชาชนเหล่านั้นคือพลังของแผ่นดินเสียสละชีวิตและอวัยวะเพื่อ
แผ่นดินเกิดเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือการเสียสละร่างกายและชีวิต เป็นบุญที่
ใหญ่กว่าการทอดกฐินหรือสร้างศาลาวัด การเสียสละครั้งนี้จะต้องนำไปสู่การ
เปลี่ยนแปลงการเมืองไทยไปสู่การเมืองใหม่ที่มีธรรมะนำการเมือง

ประชาธิปไตยศีลธรรมเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมการเมืองใหม่ การเมือง
ของพระเจ้า การเมืองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การเมืองแบบธรรมาธิปไตย
กระบวนการขับเคลื่อนวัฒนธรรมการเมืองคุณธรรมนำโดยพันธมิตรประชาชนเพื่อ
ประชาธิปไตยใช้หลักธรรมะอารยะขัดขืนขั้นสูงสุด ต่อต้านรัฐบาลที่ขาดความชอบ
ธรรมและผู้นำที่ไม่มีคุณธรรม มีแกนนำและประชาชนผู้กล้าหาญและเสียสละ
สูงสุดนำหน้า ประชาชนทัพล้างสนับสนุน มีการสื่อสารอย่างไร้พรมแดนด้วยข้อมูล
ที่สมบูรณ์ถึงทุกบ้านทุกครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างพลังของประชาชนที่รักชาติให้
กลายเป็นพลังของแผ่นดินขับเคลื่อนวัฒนธรรมการเมืองใหม่ที่เรียกว่า “ การเมือง
ศีลธรรม ” เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกคน

ประชาธิปไตยศีลธรรมจึงต้องมีกติกาที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมใน
กระบวนการสรรหาบุคลากรทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังนั้นการเขียนกฎหมาย
รัฐธรรมนูญจึงต้องตอบคำถามนี้ได้ การเลือกตั้งแบบหนึ่งคนหนึ่งเสียงน่าจะเป็นจุด
นำร่องการคิดแบบนี้ได้ การจัดกลุ่มผลประโยชน์ให้หลากหลายมีตัวแทนที่สำคัญ
ครบทุกระดับชั้นอาชีพก็เป็นกรอบที่ดีในการสร้างการเป็นตัวแทนของประชาชนใน
ระบอบประชาธิปไตย

นักการเมืองในกรอบการเมืองใหม่จึงไม่ควรดำรงตำแหน่งการเมืองเป็น
อาชีพเช่นเดียวกับอาชีพนักกฎหมาย ข้าราชการ(Occupation) แต่ต้องเป็นมือ
อาชีพ คนเก่งที่เสียสละ(Professional) เข้ามารับใช้บ้านเมืองชั่วคราวสลับภารกิจ

ผลัดเปลี่ยนกันทำงานมาทำหน้าที่ ใช้หนี้แผ่นดินและมาทำบุญให้กับประชาชนผู้ยากไร้และต้องการความช่วยเหลือ การเมืองศีลธรรมจึงเป็นการเมืองใหม่ที่นักการเมืองคือผู้กล้าและเสียสละเข้ามาดูและจัดสรรเงินภาษีของประชาชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ

นักการเมืองคือทรัพยากรบุคคลจากหลายอาชีพและผลประโยชน์แต่ทุกคนต้องเป็นผู้มีความรู้ คุณธรรมและความกล้าหาญเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สาธารณะ ท่านอาจารย์พุทธทาสสอนว่า ขอให้เป็นคนดีก็เพียงพอแล้วนักการเมืองจึงต้องเป็นนักการเมืองของพระเจ้าเป็นผู้มีคุณธรรมจึงมาจากระบบใดก็ได้เพราะแน่นอนว่าคนดีมีคุณธรรมทุกคนจะต้องเข้าไปนำการเมืองเพื่อจัดสรรทรัพยากรของแผ่นดินทำประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมชาติทุกคนแน่นอน